

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

IV. ÚS 364/2022-43

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Miroslava Duriša a zo sudcov Ladislava Duditša (sudca spravodajca) a Libora Duľu v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľky [REDAKOVANÉ], zastúpenej JUDr. Šimonom Cibulkom, advokátom, Hodžova 53, Trenčín, proti uzneseniu Okresného súdu Banská Bystrica č. k. 42 Ek 333/2021 z 8. marca 2022 takto

r o z h o d o l :

1. Uznesením Okresného súdu Banská Bystrica č. k. 42 Ek 333/2021 z 8. marca 2022 **bolo porušené** základné právo sťažovateľky na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a jej právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.
2. Uznesenie Okresného súdu Banská Bystrica č. k. 42 Ek 333/2021 z 8. marca 2022 **zrušuje a vec vracia** Okresnému súdu Banská Bystrica na ďalšie konanie.
3. Okresný súd Banská Bystrica **je povinný** nahradiť sťažovateľke trovy konania v sume **410,26 eur** a zaplatiť ich právnenému zástupcovi sťažovateľky do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľky a skutkový stav veci

1. Sťažovateľka sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 28. marca 2022 domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením Okresného súdu Banská Bystrica (ďalej len „okresný súd“) č. k. 42 Ek 333/2021 z 8. marca 2022 (ďalej len „napadnuté uznesenie“). Sťažovateľka navrhuje zrušiť napadnuté uznesenie okresného súdu a vec mu vrátiť na ďalšie konanie. Sťažovateľka ďalej žiada o priznanie náhrady trov konania.

2. Uznesením ústavného súdu č. k. IV. ÚS 364/2022-9 zo 6. júla 2022 bola ústavná sťažnosť sťažovateľky prijatá na ďalšie konanie v celom rozsahu.

3. Z ústavnej sťažnosti, napadnutého uznesenia a priložených príloh vyplýva nasledujúci stav veci: Návrhom na vykonanie exekúcie sa oprávnená obchodná spoločnosť [REDAKOVANÉ] (ďalej len „oprávnená“), domáhala od sťažovateľky ako povinnej vymożenia sumy 2 214,08 eur s príslušenstvom na základe rozhodcovského rozsudku Stáleho rozhodcovského súdu Victoria Arbiter zriadeného záujmovým združením právnických osôb Združenie zriaďovateľov Stáleho rozhodcovského súdu Victoria Arbiter, z. z. p. o., z 30. mája 2016 (ďalej len „exekučný titul“).

4. Poverením z 12. februára 2021 okresný súd poveril vykonaním exekúcie súdneho exekútora JUDr. Pavla Crkoňa (ďalej len „súdny exekútor“), ktorému sťažovateľka doručila 19. marca 2021 návrh na zastavenie exekúcie.

5. Sťažovateľka v návrhu namietala, že exekučný titul bol vydaný rozhodcovským súdom, ktorého právomoc na rozhodovanie bola dojednaná rozhodcovskou zmluvou uzatvorenou popri spotrebiteľskej zmluve o revolvingovom úvere. Takéto dojednanie rozhodcovskej zmluvy spôsobuje značnú nerovnováhu v právach a povinnostiach zmluvných strán, a to v neprospech spotrebiteľa, rozhodcovská zmluva predstavuje neprijateľnú podmienku, ktorá je v zmysle § 53 ods. 5 zákona č. 40/1964 Zb. Občiansky zákonník v znení neskorších predpisov (ďalej len „Občiansky zákonník“) neplatnou. Uzatvorením rozhodcovskej zmluvy sa sťažovateľka fakticky vzdala práva na účinnú ochranu na príslušnom všeobecnom súde, rozhodcovský súd nezohľadnil inštitúty na ochranu spotrebiteľa, argumenty oprávnenej formálne prevzal, nezohľadnil, že v spotrebiteľskej zmluve bol dojednaný úrok vo výške 70,01 % ako rozporný s dobrými mravmi. Sťažovateľka svoj dlh v značnej miere plnila, napriek tomu bola zaviazaná na úhradu takmer dvojnásobku. Podľa jej názoru vedená exekúcia je hmotnoprávne neprípustná a je potrebné ju zastaviť z dôvodu, že sú tu iné skutočnosti, ktoré bránia vykonateľnosti exekučného titulu.

6. Podľa názoru oprávnenej bola rozhodcovská zmluva dojednaná individuálne a jej uzatvorenie nebolo podmienkou na uzatvorenie hlavnej spotrebiteľskej zmluvy, teda nejde o neprijateľnú zmluvnú podmienku. V exekučnom konaní sa nemá opätovne preskúmavať vymáhaný nárok, sťažovateľka výzvu rozhodcovského súdu na vyjadrenie sa k žalobnému nároku prevzala, ale nereagovala na ňu, nespochybnila teda výšku úrokovej sadzby dojednanej v spotrebiteľskej zmluve a ani platnosť rozhodcovskej zmluvy. Sťažovateľka nepodala ani žalobu o zrušenie rozhodcovského rozsudku, ktorý jej bol riadne doručený a bola poučená o tejto možnosti.

7. Súdny exekútor uviedol, že ani on, ani okresný súd nie sú v exekučnom konaní oprávnení skúmať vecnú správnosť exekučného titulu. Sťažovateľka bola poučená o možnosti podať žalobu o zrušenie rozhodcovského rozsudku. Rozhodcovská zmluva bola podľa jeho názoru dojednaná individuálne. Pri posudzovaní návrhu na vykonanie exekúcie nebola zistená žiadna zo skutočností uvedených v § 53 ods. 3 písm. f) zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 233/1995 Z. z. o súdnych exekútoroch a exekučnej činnosti (Exekučný poriadok) a o zmene a doplnení ďalších zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „Exekučný poriadok“), ktoré by boli dôvodom na zastavenie exekúcie.

8. Uznesením okresného súdu č. k. 42 Ek 333/2021 z 23. júla 2021 vydaným vyšším súdnym úradníkom bol návrh sťažovateľky na zastavenie exekúcie zamietnutý. Vyšší súdny úradník

konštatoval, že návrh na zastavenie exekúcie bol odôvodnený a podaný v zákonnej lehote. V zmysle § 53 ods. 3 písm. f) Exekučného poriadku okresný súd pri posudzovaní návrhu na vykonanie exekúcie nevidel dôvod na zamietnutie návrhu na vykonanie exekúcie a považoval za preukázané, že mu bolo predložené vykonateľné rozhodnutie rozhodcovského súdu, ktorý mal v čase konania povolenie rozhodovať spotrebiteľské spory, rozhodnutie spĺňalo náležitosti podľa zákona č. 335/2014 Z. z. o spotrebiteľskom rozhodcovskom konaní a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o spotrebiteľskom rozhodcovskom konaní“) a rozhodoval rozhodca, ktorý bol v čase konania zapísaný v zozname rozhodcov oprávnených rozhodovať spotrebiteľské spory. Exekučný súd *ex officio* skúmal, či bol exekučný titul vydaný v konaní, v ktorom nebolo možné namietať alebo preskúmať neprijateľné zmluvné podmienky, a existencia neprijateľnej podmienky má vplyv na vymáhaný nárok, ktorý vznikol v súvislosti so spotrebiteľskou zmluvou. V tomto prípade podľa názoru okresného súdu nešlo o také konanie, pretože povinná mohla namietať neprijateľné zmluvné podmienky v základnom konaní, napr. žalobou o zrušenie rozhodcovského rozsudku. O možnosti podania tejto žaloby bola povinná poučená. Súd zastáva názor, že rozhodcovská zmluva a zmluva o revolvingovom úvere boli platne dojednané a neobsahujú žiadne neprijateľné zmluvné podmienky. Okrem toho okresný súd konštatoval, že rozhodcovská zmluva bola dojednaná individuálne. Na vecný prieskum exekučného titulu nebol okresný súd oprávnený, keďže tieto skutočnosti boli predmetom rozhodcovského konania, ktorého výsledkom bol právoplatný a vykonateľný exekučný titul. K tvrdeniam sťažovateľky, že spotrebiteľská revolvingová zmluva obsahuje úrok vo výške 70,01%, ktorý je v rozpore s dobrými mravmi, uviedol, že úrok vo výške 70,01% nebol daný v exekučnom titule ani v poverení na vykonanie exekúcie.

9. Sťažovateľka podala proti uzneseniu vyššieho súdneho úradníka sťažnosť, ktorú okresný súd napadnutým uznesením zamietol.

10. Okresný súd poukázal na zákonný rozsah prieskumu exekučného titulu vydaného v spotrebiteľskom spore v zmysle § 53 ods. 3 písm. f) Exekučného poriadku. V exekučnom konaní možno namietať neexistenciu zákonom požadovaných náležitostí rozhodcovskej spotrebiteľskej zmluvy. Okresný súd zdôraznil, že prijatím zákona o spotrebiteľskom rozhodcovskom konaní, ako aj prijatím novely Exekučného poriadku zákonom č. 2/2017 Z. z. došlo k vyrovnaniu princípu práva patria bdelym s princípom ochrany spotrebiteľa. Keďže sťažovateľka v danej veci, či už v sťažnosti, alebo v návrhu na zastavenie exekúcie, použila judikatúru Najvyššieho súdu Slovenskej republiky spreď roku 2015, exekučný súd vzhľadom na zmenu právnej úpravy na ňu neprihliadol, pretože ju považoval za prekonanú. Okresný súd konštatoval, že nie je oprávnený posudzovať neprípustnosť exekúcie z dôvodu ničotnosti exekučného titulu ako následku neplatnosti rozhodcovskej zmluvy ako neprijateľnej zmluvnej podmienky podľa § 53 ods. 4 písm. r) Občianskeho zákonníka, pretože to mala sťažovateľka namietať podaním žaloby o zrušenie rozhodcovského rozsudku.

II.

Argumentácia sťažovateľky

11. Sťažovateľka nesúhlasí s argumentáciou okresného súdu, že dôvodnosť exekučného titulu už nemožno napádať v rámci exekúcie. Sťažovateľka sa domnieva, že okresný súd vec nesprávne právne posúdil, ak prijal záver, že v exekučnom konaní možno namietať neplatnosť rozhodcovskej

zmluvy už iba z dôvodu, že táto nemá požadované náležitosti podľa § 53 ods. 3 písm. f) bodu 1 Exekučného poriadku. Podľa názoru sťažovateľky aj pri rozhodovaní o návrhu na zastavenie exekúcie (rovnako aj pri rozhodovaní o návrhu na vykonanie exekúcie) je okresný súd povinný preskúmať, či rozhodcovská zmluva (rozhodcovská doložka) je v súlade so všeobecne záväznými predpismi v oblasti ochrany spotrebiteľa. Takto však exekučný súd nepostupoval, čo je zrejme z odôvodnenia napadnutého uznesenia.

12. Sťažovateľka považuje rozhodcovskú zmluvu za neprijateľnú zmluvnú podmienku, pretože jej ako spotrebiteľke *de facto* znemožňovala zvoliť si spôsob riešenia prípadného sporu. Rozhodcovská zmluva síce odkazuje na možnosť obrátiť sa aj na príslušný súd, oprávnený ako dodávateľ (veriteľ) je vždy žalobcom, a preto si zvolí preňho výhodnejší rozhodcovský súd. Rozhodcovská zmluva vzbudzuje dojem, že sťažovateľka má právo si vybrať, ale aj táto jej vec svedčí o opaku. Rozhodcovská zmluva, ktorá nepochybne bola uzatvorená uzavretá spolu so spotrebiteľskou zmluvou o úvere, spôsobuje značnú nerovnováhu v právach a povinnostiach zmluvných strán, a to v neprospech sťažovateľky. Sťažovateľka tiež zdôraznila, že rozhodcovská zmluva bola dojednaná na začiatku zmluvného vzťahu, a nie v čase vyššej bdelosti po vzniku sporu. Už na začiatku zmluvného vzťahu oprávnená využila postavenie sťažovateľky ako spotrebiteľky, ktorá sa v čase uzatvorenia zmluvy o úvere nachádzala oproti nemu v znevýhodnenom postavení v prípade vyjednávacej sily a informovanosti. Táto situácia viedla sťažovateľku k pristúpeniu na podmienky vopred pripravené oprávnenou bez toho, aby mohla podstatným spôsobom ovplyvniť ich obsah, resp. poznať ich zmysel. Sťažovateľka preto považuje rozhodcovskú zmluvu za neprijateľnú zmluvnú podmienku postihnutú sankciou absolútnej neplatnosti v zmysle § 53 ods. 5 Občianskeho zákonníka. Akékoľvek plnenie priznané rozhodcom na základe neprijateľnej podmienky – rozhodcovskej zmluvy (rozhodcovskej doložky), ktorá je v rozpore s dobrými mravmi, je preto plnením neakceptovateľným. Sťažovateľka zastáva názor, že „*Okresný súd Banská Bystrica nemal rezignovať na preskúmanie rozhodcovskej zmluvy z pohľadu námietok sťažovateľky smerujúcich k neplatnosti rozhodcovskej zmluvy, pretože tým rezignoval na princíp efektívnej ochrany spotrebiteľa, ktorý je spočívajúc v princípe rovnosti zbrani súčasťou základného práva na súdnu ochranu.*“.

III.

Vyjadrenie okresného súdu, zúčastnenej osoby a replika sťažovateľky

III.1. Vyjadrenie okresného súdu:

13. Okresný súd prostredníctvom zákonného sudcu zotrval na dôvodoch uvedených v napadnutom uznesení. Podľa jeho názoru sťažovateľka nereagovala na jeho argument o možnosti uplatnenia neplatnosti rozhodcovskej doložky podaním žaloby o zrušenie rozhodcovského rozsudku. Exekučný súd zastával názor, že v exekučnom konaní je postavenie spotrebiteľa chránené s odkazom na čl. 38 Charty základných práv Európskej únie, ako aj ostatných noriem komunitárneho práva, ktoré exekučný súd rešpektuje. Aj ochrana spotrebiteľa má svoje limity, nejde o absolútne a ničím neohraničené právo.

14. Favorizovanie postavenia spotrebiteľa spočíva jednak v prísnejších pravidlách na doručovanie v spotrebiteľskom rozhodcovskom konaní, dlhšej lehote na podanie žaloby o zrušenie rozhodcovského rozsudku, ktorá má navyše suspenzívne účinky a jej podanie vylučuje možnosť iniciovania exekučného konania. Aj spotrebiteľ však musí využívať dostupné prostriedky práva. Rovnako je potrebné zohľadniť cieľ a priebeh exekučného konania a zákonné možnosti postupu exekučného súdu. Rovnako je potrebné zohľadniť zmysel, účel a opodstatnenosť spotrebiteľského rozhodcovského konania upraveného zákonom. Exekučný súd je toho názoru, že ústavný súd by mal so zreteľom na vážnosť problematiky, rozsiahlosť veci a jeho aktuálnu a súčasne rozdielnu judikatúru v rámci korektného ústavno-právneho dialógu jednoznačne podať svoje stanovisko k uvedenej problematike. V tejto súvislosti poukazuje na uznesenie ústavného súdu č. k. II. ÚS 231/2021-12 z 24. mája 2022 týkajúce sa rovnakej veci, kde ústavný súd konštatoval udržateľnosť záveru exekučného súdu o tom, že návrh na zastavenie exekúcie nemôže nahrádzať žalobu o zrušenie spotrebiteľského rozhodcovského rozsudku s tými zákonnými výhodami, ktoré táto žaloba spotrebiteľovi dáva.

15. Okresný súd sa vyjadril aj k vlastnej rozchádzajúcej sa súdnej praxi, ktorá nie je žiaduca, avšak na grémiu konanom 14. apríla 2021 bol jednohlasne všetkými sudcami exekučného grémia odsúhlasený právny záver, ktorý bol prezentovaný aj v napadnutom uznesení a tento možno nájsť aj v nasledujúcich uzneseniach okresného súdu (č. k. 76 Ek 488/2020 z 26. apríla 2021, č. k. 30 Ek 1382/2018 z 21. januára 2022, č. k. 76 Ek 273/2020 z 29. júla 2021, č. k. 35 Ek 715/2021 z 9. júna 2022, č. k. 34 Ek 754/2018 z 30. augusta 2021, č. k. 1 Ek 746/2021 z 30. júna 2022, č. k. 1 Ek 1096/2020 z 1. júla 2022, č. k. 24 Ek 889/2020 z 8. júla 2020, č. k. 24 Ek 2150/2020 z 11. júla 2022, č. k. 55 Ek 1632/2019 zo 6. septembra 2021 a č. k. 55 Ek 840/2020 z 13. septembra 2021).

16. V závere zákonný sudca skonštatoval, že mu nie sú známe dôvody, pre ktoré v konaní sp. zn. 71 Ek 663/2022 nebol rešpektovaný právny názor schválený grémiom, pričom práve takýto postup zasahuje neprimeraným spôsobom do právnej istoty vedľajšieho účastníka.

III.2. Vyjadrenie zúčastnenej osoby:

17. Zúčastnená osoba, teda oprávnená z exekučného titulu obchodná spoločnosť [REDAKOVANÉ], uviedla, že okresný súd vykonal prieskum platnosti rozhodcovskej zmluvy už pred vydaním poverenia na vykonanie exekúcie súdnemu exekútorovi *ex officio*. Rozhodcovská zmluva spĺňala podmienku individuálneho dojednaní v zmysle § 53 ods. 2 Občianskeho zákonníka, jej uzatvorenie nebolo podmienené uzatvorením hlavnej revolvingovej zmluvy, obsahovala možnosť odstúpenia od nej bez vplyvu na hlavný úverový záväzok: „... aby rozhodcovská zmluva bola považovaná za individuálne uzatvorenú, nemusí mať dlžník (sťažovateľ) možnosť ovplyvniť znenie každého jej ustanovenia, ale postačí, ak môže rozhodcovskú zmluvu odmietnuť ako celok a tým zabezpečiť jej nezahrnutie do vzájomných právnych vzťahov.“ Ďalej zúčastnená osoba poukázala na odôvodnenie napadnutého uznesenia, s ktorým sa plne stotožnila. Okresný súd podľa jej názoru postupoval podľa platnej právnej úpravy, čo nemôže viesť k záveru o porušení označených práv sťažovateľky.

III.3. Replika sťažovateľky:

18. Sťažovateľka nesúhlasí so závermi okresného súdu a domnieva sa, že aj v exekučnom konaní je potrebné uplatňovať zásadu *iura novit curia* a spotrebiteľ by mal mať právnu istotu v tom, že mu súd poskytne ochranu v zmysle príslušných právnych predpisov bez toho, aby spotrebiteľ využil dostupné prostriedky práva. K možnosti o narušení právnej istoty oprávnenej uvádza, že sám zákonodarca počíta s možnosťou zrušenia rozhodcovského spotrebiteľského rozsudku, čím vyjadruje istú obavu, že rozhodcovský súd neposkytne ochranu spotrebiteľovi, ktorý je takmer v každom rozhodcovskom konaní žalovaným, čo je premietnuté do dôvodov na zrušenie rozhodcovského rozsudku najmä podľa § 45 ods. 1 písm. i) a j) zákona o spotrebiteľskom rozhodcovskom konaní (ide o špecifické dôvody, ktoré nemožno stotožniť napr. s odvolacími či dovolacími dôvodmi).

19. Sťažovateľka primerane poukazuje aj na rozsudok Súdneho dvora Európskej únie z 26. júna 2019 vo veci C-407/18, Addiko Bank, podľa ktorého vnútroštátna právna úprava predpokladajúca, že vnútroštátny súd rozhodujúci o návrhu na nútený výkon (teda náš prípad) exekučného titulu nemôže preskúmať nekalú povahu zmluvných podmienok zmluvy predstavujúcej exekučný titul, pretože toto preskúmanie môže vykonať súd v rámci konania o žalobe o neplatnosť nekalých podmienok, zjavne nestačí na zaistenie plnej účinnosti ochrany spotrebiteľa v zmysle smernice 93/13/EHS o nekalých podmienkach v spotrebiteľských zmluvách.

20. K námietke okresného súdu o možnom zásahu do právnej istoty vedľajšieho účastníka sťažovateľka uvádza, že k tomuto zásahu by došlo v prípade nerešpektovania judikatúry vyšších súdnych autorít, a nie v prípade nerešpektovania ustálenej praxe exekučného súdu.

21. V závere sťažovateľka dáva ústavnému súdu do pozornosti rozhodnutie č. k. III.ÚS 60/2020-30 z 30. marca 2021 a zotrváva na svojich argumentoch uvedených vo svojej ústavnej sťažnosti.

IV.

Posúdenie dôvodnosti ústavnej sťažnosti

22. Ústavný súd podľa § 58 ods. 3 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) upustil od ústneho pojednávania, pretože po oboznámení sa s ústavnou sťažnosťou a so stanoviskami účastníkov konania, ako aj s obsahom spisu všeobecného súdu dospel k názoru, že od neho nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci, a preto pristúpil k posúdeniu veci samej.

23. Podstata ústavnej sťažnosti spočíva v namietanom porušení základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru napadnutým uznesením okresného súdu. Podľa sťažovateľky mal okresný súd skúmať aj vecnú stránku exekučného titulu, ďalej mal skúmať, či rozhodcovská zmluva zakladajúca právomoc rozhodcovského súdu na vydanie exekučného titulu zodpovedá predpisom na ochranu spotrebiteľa, pričom sama považuje uzatvorenie rozhodcovskej zmluvy za neprijateľnú zmluvnú podmienku, ktorou zo zákona spotrebiteľ nie je viazaný.

24. Keďže medzi obsahom základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a obsahom práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (II. ÚS 71/97), ústavný súd ich namietané porušenie preskúmal spoločne.

25. Zákonný rámec súdneho prieskumu rozhodcovského rozsudku ako exekučného titulu pochádzajúceho zo spotrebiteľského rozhodcovského konania je vymedzený v § 53 ods. 3 písm. f) Exekučného poriadku, v zmysle ktorého súd návrh na vykonanie exekúcie zamietne, ak sa exekúcia má vykonať na podklade rozhodcovského rozhodnutia vydaného v spotrebiteľskom spore a

1. spotrebiteľská rozhodcovská zmluva nespĺňa podmienky podľa osobitných predpisov,
2. rozhodcovské rozhodnutie v spotrebiteľskom spore nebolo vydané rozhodcom, ktorý bol v čase spotrebiteľského rozhodcovského konania zapísaný v zozname rozhodcov oprávnených rozhodovať spotrebiteľské spory,
3. rozhodcovské rozhodnutie v spotrebiteľskom spore nebolo vydané stálym rozhodcovským súdom, ktorý v čase spotrebiteľského rozhodcovského konania mal povolenie rozhodovať spotrebiteľské spory,
4. rozhodcovské rozhodnutie nespĺňa náležitosti podľa osobitného predpisu alebo nie je vykonateľné.

26. Uvedený zákonný rámec ďalej rozvíja aj judikatúra ústavného súdu:

«Podľa názoru ústavného súdu exekučný súd je s poukazom na § 53 ods. 1 Exekučného poriadku a podľa § 53 ods. 3 písm. f) Exekučného poriadku v štádiu posudzovania návrhu na vykonanie exekúcie povinný ex offo preskúmať návrh na vykonanie exekúcie a jeho prílohy, t. j. vrátane exekučného titulu vydaného v spotrebiteľskom rozhodcovskom konaní. Exekučný súd sa nezaobera vecnou správnosťou exekučného titulu, ale skúma, či exekučný titul bol vydaný orgánom, ktorý na to mal právomoc, a či je vykonateľný po stránke formálnej a materiálnej. Predpokladom materiálnej a formálnej vykonateľnosti akéhokoľvek rozhodnutia, ktoré má byť exekučným titulom, je, že takéto rozhodnutie vznikne pred orgánom, ktorý koná a rozhoduje v súlade so svojou právomocou a podľa vopred stanovených pravidiel. Pokiaľ oprávnený v návrhu na vykonanie exekúcie označil za exekučný titul rozsudok rozhodcovského súdu, je exekučný súd v štádiu posudzovania návrhu na vykonanie exekúcie nielen oprávnený, ale zároveň povinný skúmať, či spotrebiteľské rozhodcovské konanie prebehlo na základe platne uzavretej rozhodcovskej zmluvy. Exekučný súd má v tomto štádiu povinnosť zisťovať rozpor exekučného titulu so zákonom, t. j. aj to, či bol vydaný orgánom s právomocou na jeho vydanie. Exekučný súd musí pri tomto zisťovaní posúdiť nielen to, či rozhodcovská zmluva bola medzi zmluvnými stranami vôbec uzavretá, ale aj to, či bola uzavretá platne. Iba platná rozhodcovská zmluva môže založiť právomoc rozhodcovského súdu na jej základe určitú vec prejednať a rozhodnúť. Absolútna neplatnosť právneho úkonu má za následok, akoby právny úkon nebol nikdy uzavretý. Rozhodcovský rozsudok vydaný v spotrebiteľskej veci je ako exekučný titul v rozpore so zákonom, ak rozhodcovská zmluva, na ktorej sa zakladá právomoc rozhodcovského súdu, nebola vôbec uzavretá alebo bola uzavretá neplatne. Nedostatok právomoci rozhodcovského súdu odvíjajúci sa od neexistencie či neplatnosti rozhodcovskej zmluvy má v spotrebiteľskej veci za následok materiálnu nevykonateľnosť (nezáväznosť) rozhodcovského rozsudku. Takúto interpretáciu vyžaduje účel

právnej úpravy premietajúcej sa v právnych predpisoch na ochranu práv spotrebiteľa. Týmto účelom je odstránenie značnej nerovnováhy v právach a povinnostiach založených spotrebiteľskou zmluvou v neprospech spotrebiteľa. V prípade, keď je predmetom rozhodcovského konania spor zo spotrebiteľského právneho vzťahu, princíp „vigilantibus iura scripta sunt“ („práva patria bdelym“ alebo „nech si každý stráži svoje práva“ alebo „zákony sú písané pre bdelych“) v konkrétnych súvislostiach (teda v závislosti od konkrétnych okolností) ustupuje v štádiu posudzovania návrhu na vykonanie exekúcie dôležitejšiemu princípu, ktorým je ochrana práv spotrebiteľa.

Vzhlľadom na už uvedené ústavný súd konštatuje, že aj keď účastník rozhodcovského konania, ktorým je spotrebiteľ, nevyužije možnosť spochybníť existenciu alebo platnosť rozhodcovskej zmluvy alebo právomoc rozhodcovského súdu v žalobnej odpovedi alebo prostredníctvom žaloby o zrušenie rozhodcovského rozsudku, je exekučný súd v štádiu posudzovania návrhu na vykonanie exekúcie oprávnený a zároveň povinný skúmať existenciu alebo platnosť rozhodcovskej zmluvy a právomoc rozhodcovského súdu a v prípade zisteného nedostatku v tomto smere konštatovať rozpor rozhodcovského rozsudku v spotrebiteľskej veci so zákonom znamenajúci neúčinnosť, a teda nezáväznosť tohto exekučného titulu. Len platná rozhodcovská zmluva môže založiť právomoc na konanie rozhodcovského súdu v spotrebiteľskom rozhodcovskom konaní. Ak by exekučný súd akceptoval rozhodcovský rozsudok vydaný v spotrebiteľskom rozhodcovskom konaní, pre vydanie ktorého nebola daná právomoc rozhodcovského súdu, akceptoval by vykonateľnosť rozhodnutia vydaného tým, kto na to nemal právomoc. Vo svojej podstate by išlo o akceptáciu rozhodnutia nevykonateľného, majúceho účinky paaktu.» (porov. IV. ÚS 39/2020, ods. 30 a 31, resp. III. ÚS 60/2020, ods. 21 a 22).

27. Exekučný súd v prípade spotrebiteľských rozhodcovských rozsudkov neskúma vecnú stránku exekučného titulu z hľadiska existencie neprijateľných zmluvných podmienok, ako namieta sťažovateľka, ale obmedzuje sa len na skúmanie exekučného titulu v spojení s rozhodcovskou zmluvou, ktorá zakladá právomoc rozhodcovského súdu rozhodovať spotrebiteľský spor. Okrem posudzovania, či rozhodcovská zmluva obsahuje zákonné náležitosti, či spor rozhodoval rozhodca a rozhodcovský súd oprávnení rozhodovať spotrebiteľské spory, je exekučný súd povinný v zmysle § 53 ods. 3 písm. f) a ods. 4 Exekučného poriadku preskúmať, či rozhodcovské rozhodnutie spĺňa náležitosti podľa osobitného predpisu alebo či je vykonateľné. Pritom je potrebné zohľadniť nielen formálnu, ale aj materiálnu vykonateľnosť titulu a v tejto fáze prieskumu exekučný súd posudzuje platnosť rozhodcovskej zmluvy v kontexte, či nejde o neprijateľnú zmluvnú podmienku, čo by zakladalo neplatnosť tohto zmluvného dojednaní, teda rozhodcovský súd by nemal právomoc na vydanie rozhodcovského rozsudku.

28. Úlohou exekučného súdu už vo fáze posudzovania návrhu na vykonanie exekúcie má byť aj vyhodnotenie, či rozhodcovská zmluva nie je neprijateľnou zmluvnou podmienkou v zmysle § 53 ods. 1 Občianskeho zákonníka, čo je predpokladom materiálnej vykonateľnosti spotrebiteľského rozhodcovského rozsudku ako exekučného titulu. Povinný môže túto okolnosť namietat' pri prvom úkone procesnej obrany, ktorý mu v exekučnom konaní patrí, a to v rámci návrhu na zastavenie exekúcie podanom v lehote 15 dní odo dňa doručenia upovedomenia o začatí exekúcie (IV. ÚS 39/2020, ods. 32).

29. V zmysle uvedených úvah sa ústavný súd koncentroval na otázku, či sa okresný súd v napadnutom uznesení pri posudzovaní vykonateľnosti rozhodcovského rozsudku ako exekučného titulu riadne zaoberal otázkou platnosti uzavretia rozhodcovskej zmluvy ako materiálnou podmienkou vykonateľnosti.

30. V tejto súvislosti je potrebné vysloviť, že názor okresného súdu o nemožnosti skúmať platnosť uzatvorenia rozhodcovskej zmluvy z dôvodu, že to mala sťažovateľka namietat' v žalobe o preskúmanie zákonnosti rozhodcovského rozsudku, nie je v súlade s už uvedenými úvahami ústavného súdu.

31. Sťažovateľka tvrdí, že už samotné uzatvorenie rozhodcovskej zmluvy, hoci aj vo forme samostatnej zmluvy umožňujúcej jej nepodpísanie bez vplyvu na možnosť uzatvorenia hlavnej úverovej zmluvy, je neprijateľnou zmluvnou podmienkou, keďže fakticky stavia sťažovateľku do nevýhodnejšej polohy. S touto argumentáciou sa musí okresný súd riadne vysporiadať a dať na ňu dostatočnú odpoveď, pričom v tejto súvislosti nemožno opomenúť, že v zmysle § 53 ods. 3 Občianskeho zákonníka je na dodávateľovi (v tomto prípade oprávnenej), aby preukázal individuálnosť dojednania rozhodcovskej zmluvy. Ak sa individuálnosť dojednania nepreukáže, je spotrebiteľskú rozhodcovskú zmluvu potrebné preskúmať s ohľadom na to, či je spôsobilá vyvolať značnú nerovnováhu v právach a povinnostiach zmluvných strán v neprospech spotrebiteľa (porov. § 53 ods. 1 Občianskeho zákonníka) s ohľadom na konkrétne skutkové okolnosti danej veci.

32. Povinnosť skúmať súlad rozhodcovskej zmluvy s predpismi na ochranu spotrebiteľa vyplýva z § 53 ods. 3 písm. f) bod 1 Exekučného poriadku, podľa ktorého je dôvodom na zamietnutie návrhu na vykonanie exekúcie, ak spotrebiteľská rozhodcovská zmluva nespĺňa podmienky podľa osobitných predpisov. Pod osobitnými predpismi pritom nepostačuje rozumieť iba zákon o spotrebiteľskom rozhodcovskom konaní, ale aj ďalšie právne predpisy rozdielne od Exekučného poriadku [§ 53 ods. 3 písm. f) bod 4 Exekučného poriadku, kde zákon používa pojem „osobitný predpis“]. Zákonodarca bližšie nešpecifikuje, o ktoré ďalšie predpisy ide, z čoho možno pri aplikácii princípu efektívnej ochrany spotrebiteľa vyvodit', že ide o každý predpis naplňujúci tento účel, teda aj § 53 a nasl. Občianskeho zákonníka.

33. V súvislosti s povahou individuálneho zmluvného dojednania v spotrebiteľských zmluvách odkazuje ústavný súd na závery nálezov sp. zn. III. ÚS 60/2020, resp. sp. zn. I. ÚS 382/2022, v zmysle ktorých za individuálne dojednané ustanovenie, resp. zmluvu možno považovať vsunutie vlastnej zmluvnej klauzuly, resp. podpísanie zmluvy, ktorej znenie pripravil spotrebiteľ, a nie podpísanie vopred pripravenej formulárovej zmluvy, čo je okolnosť, ktorú bude potrebné posúdiť vo veci sťažovateľky. Rovnako je potrebné zodpovedať, aký vplyv mala alebo mohla mať sťažovateľka na voľbu rozhodcovského súdu, resp. či bol rozhodcovský súd určený vopred dodávateľom. Aj zdanlivá možnosť voľby medzi spotrebiteľským rozhodcovským konaním a konaním pred všeobecným súdom môže v konečnom dôsledku znamenať, že voľba patrí len dodávateľovi, ktorý je spravidla vo väčšine prípadov žalobcom, a iniciovanie sporu zo spotrebiteľskej zmluvy aj spotrebiteľom treba považovať za skôr teoretické (keďže tu spektrum potenciálnych požiadaviek spotrebiteľa nesplnených druhou stranou zmluvného vzťahu je zjavne veľmi obmedzené, pričom do takéhoto spektra, samozrejme, nemôže patriť žaloba o zrušenie rozhodcovského rozsudku predpokladajúca prvotnú voľbu prejednávania a takto i rozhodnutia sporu

rozhodcom). Ak výber súdu spočíva v konečnom dôsledku absolútne a jedine na výbere strany podávajúcej žalobný návrh (čo je pri spotrebiteľskom úvere pravidelne veriteľ), rozhodcovská zmluva dáva spotrebiteľovi možnosť výberu súdu do rúk iba naoko. Argument súdu o možnosti výberu medzi uzavretím a neuzavretím rozhodcovskej zmluvy nie je ústavne udržateľný, keďže aj pri hlavnej úverovej zmluve spotrebiteľ stojí pred voľbou, či ju „uzavrieť alebo neuzavrieť“, no po jej uzavretí napokon niet pochybností o existencii dôvodov na vykonanie *ex officio* súdnej kontroly. Samotné vecné posúdenie otázky, či uzatvorenie rozhodcovskej zmluvy bolo neprijateľnou zmluvnou podmienkou, spadá do právomoci exekučného súdu.

34. K námietke okresného súdu, že návrh na zastavenie exekúcie nemôže nahrádzať žalobu o zrušenie spotrebiteľského rozhodcovského rozsudku s tými zákonnými výhodami, ktoré táto žaloba spotrebiteľovi dáva, je potrebné uviesť, že spotrebiteľ je oprávnený v zákonnej lehote 3 mesiacov od doručenia rozhodcovského rozsudku podať na príslušnom všeobecnom súde žalobu o zrušenie rozhodcovského rozsudku, jej podanie má vo vzťahu k rozhodcovskému rozsudku odkladný účinok. Dôvody na zrušenie spotrebiteľského rozsudku sú formulované v § 45 ods. 1 zákona o spotrebiteľskom rozhodcovskom konaní, a to pod písm. a) až f), a v rámci tohto prieskumu je všeobecný súd oprávnený skúmať aj vecnú stránku rozhodcovského rozhodnutia z hľadiska jeho súladu s ustanoveniami všeobecne záväzných právnych predpisov na ochranu práv spotrebiteľa [§ 45 ods. 1 písm. i) zákona o spotrebiteľskom rozhodcovskom konaní].

35. Je tu teda zrejmy rozdiel v rozsahu prieskumnej činnosti súdu v konaní o žalobe o zrušenie spotrebiteľského rozsudku a v exekučnom konaní, kde je spotrebiteľský rozhodcovský rozsudok exekučným titulom a podlieha prieskumu exekučného súdu v limitoch vyplývajúcich z § 53 ods. 2 písm. f) Exekučného poriadku, teda mimo vecného prieskumu samotného spotrebiteľského vzťahu.

36. Z uvedených záverov vyplýva, že okresný súd pri skúmaní materiálnej vykonateľnosti exekučného titulu rezignoval na princíp efektívnej ochrany spotrebiteľa, ktorý je súčasťou základného práva na súdnu ochranu (PLz. ÚS 1/2022). Tým teda došlo zo strany okresného súdu k neprípustnému zásahu do základného práva sťažovateľky na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (výrok 1).

37. Vychádzajúc z čl. 127 ods. 2 ústavy a jemu zodpovedajúceho § 133 ods. 2 a 3 písm. b) zákona o ústavnom súde, vzhľadom na vyhovie ústavnej sťažnosti ústavný súd napadnuté uznesenie okresného súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie (výrok 2).

38. Po vrátení veci na ďalšie konanie bude úlohou okresného súdu znova sa zaoberať návrhom sťažovateľky na zastavenie exekúcie, riadiac sa právnymi názormi ústavného súdu vyslovenými v tomto náleze (§ 134 zákona o ústavnom súde).

V.

Trovy konania

39. Ústavný súd priznal sťažovateľke (§ 73 ods. 3 zákona o ústavnom súde) nárok na náhradu trov konania v celkovej sume 410,26 eur v zmysle jej návrhu.

40. Pri výpočte trov právneho zastúpenia sťažovateľky ústavný súd vychádza z vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách

advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (§ 11 ods. 3). Základná sadzba odmeny za úkon právnej služby uskutočnený v roku 2022 je v sume 193,83 eur a hodnota režijného paušálu je v sume 11,63 eur. Sťažovateľke vznikol nárok na náhradu trov konania za tri úkony právnej služby uskutočnené v roku 2022 (prevzatie a príprava zastúpenia, podanie ústavnej sťažnosti ústavnému súdu, písomná replika), konečná výška priznanej náhrady trov konania vychádza z návrhu sťažovateľky.

41. Priznanú náhradu trov právneho zastúpenia je okresný súd povinný uhradiť na účet právneho zástupcu sťažovateľky (§ 62 zákona o ústavnom súde v spojení s § 263 Civilného sporového poriadku) označeného v záhlaví tohto nálezu v lehote dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu (výrok 3).

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 9. marca 2023

Miroslav Duriš
predseda senátu